

Prismet fortsetter å markere innsatsen til sentrale (norske) religionspedagoger som går av med pensjon, gjennom korte presentasjoner av deres faglige bidrag og betydningen av det. Forslag og tekster mottas! I denne utgaven av Prismet handler det om Sturla Sagberg og Beate Børresen.

Sturla Sagberg – en betydningsfull religionspedagog

Av Gunhild Hagesæther, professor em. i pedagogikk ved NLA Høgskolen.
E-post: Gunhild.Hagesaether@NLA.no

Når Sturla Sagberg selv skal presentere seg i kortform, gjør han det på denne måten i artikkelsamlingen *Barnehagens grunnsteiner* (Glaser m.fl. 2018): «Sturla Sagberg er dr.theol. og professor emeritus. Han har utgitt flere bøker og artikler med temaer i skjæringsfeltet mellom etikk og religionspedagogikk.» Typisk nok er det ikke noen av oss andre forfattere som har gitt en så kort egenpresentasjon. Han er den han er, uten å gjøre mye vesen av det. De som kjenner ham, vet hva han står for og hva han har utrettet, men andre kan komme til å overse hans innsats. Det er derfor på sin plass at *Prismet* har ønsket å presentere ham for leserne.

Når han skal presenteres i litt lengre form, er det verdt å nevne at Sagberg er født i Melhus, og har en presteutdanning supplert med mellomfag i pedagogikk. Etter noen år som prest ble han ansatt som lærer og senere rektor ved Misjonsbibelskolen i Stjørdal. Da Misjonsbibelskolen i Stjørdal flyttet til Trondheim i 1986, fikk den lokaler vegg i vegg med Dronning Mauds Minne, Høgskole for barnehagelærerutdanning (DMMH). Noen av oss som jobbet der, kjente Sturla Sagberg fra før. Vi visste at det kom en solid teolog i nabohuset, og var glade for at han kunne brukes i undervisningen. Fire år senere ble han tilsatt ved høyskolen, først som høyskolelektor og etter hvert som førsteamanuensis og professor.

DMMH er den eneste norske høyskolen som har barnehagelærerutdanning som sin hovedoppgave. Barnehageforskning og annen forskning der barnet settes i sentrum, er derfor en sentral oppgave og et viktig ansvar, og høyskolen har en sterk tradisjon for tverrfaglig arbeid. Allerede før Sturla Sagberg ble tilsatt, hadde DMMH et aktivt religionspedagogisk miljø. Den første norske teologiske doktorgradsavhandlingen som bygget på et materiale samlet inn i barnehagen, ble forsvart av Ole Gunnar Winsnes i 1988. Sagbergs avhandling var nummer to fra dette feltet. At begge var ansatt ved DMMH da de disputerte, er ingen tilfeldighet.

Sturla Sagbergs doktorgradsavhandling har tittelen *Autentisitet og undring. En drøfting av kristendommens plass i norsk barnehage i institusjonsetisk og personetisk perspektiv* (2001). I avhandlingen analyserer han problemer knyttet til formidling av kristne høytider, tekster og tradisjoner i barnehagen på bakgrunn av intervjuer av ansatte i barnehager, og sammenlikner med synspunkter fra offentlige dokumenter som tar opp kristendommens plass i barnehagen. Analysen holdes opp mot etiske teorier om religion og offentlighet. Han klargjør de institusjonsetiske rammene som kan gis for kristendommens plass i barnehagene, og drøfter individuelle yrkesetiske og personetiske konflikter i lys av spørsmålet om ekthet og autentisitet.

Sagbergs innsats innen religionspedagogikken har omfattet både barnehage og profesjonsetikk. Samtidig har han levert vesentlige bidrag til Den norske kirkes trosopplæring. I denne forbindelse står boken *Barnet i trosopplæringen* og bokserien «Barn trenger håp» sentralt, begge utgitt på IKO-Forlaget. Han var initiativtaker til serien, og sammen med kollegene Astri Ramsfjell og Asbjørn Hirsch har han vært redaktør for bøkene. Han har også ledet arbeidet med påbygningsstudium for menighetspedagoger ved DMMH.

De senere årene har barns spiritualitet vært et sentralt tema i Sturla Sagbergs forskning og formidling. Hans utgangspunkt er at dagens barn – og voksne – stiller de samme eksistensielle spørsmålene som tidligere slekter har stilt, men de mangler ord og begreper for å gi uttrykk for sin tenkning om meningen med livet, tro og livssyn. I sitt arbeid ved DMMH har han sett behovet for å utvikle språk for samtale om slike temaer. Han argumenterer overbevisende for at det betyr noe for vår forståelse av barns tro hvilke begreper vi bruker.

Internasjonalt er det vokst frem en interesse for dette feltet, og også forskning som fokuserer på det som på engelsk omtales som «spirituality». Sagberg kobler allerede i sin doktoravhandling spiritualitet til autentisitetsidealet og den etikken som følger av det (s. 358). Han har senere argumentert for å bruke ordet «spiritualitet» i forbindelse med de emnene som i trosopplæringsplanen beskrives under livstolkning og livsmestring. Han fremhever at dette er temaer som er felles for skole, barnehage og kirke, og sier i *Prismet*-artikkelen «Livsmestring, livstolkning og spiritualitet» at det er en stor oppgave å utforske dem i lys av den kristne tro (2010: 228). Som en av svært få norske religionspedagoger har han i over ti år vært engasjert i International Association for Children's Spirituality, der han er styremedlem. Ifølge organisasjonens hjemmeside har den som formål å fremme og støtte forskning og praksis om barns spiritualitet, og den utgir et tidsskrift og arrangerer konferanser.

Nettstedet Cristin er en god kilde for å få oversikt over Sturla Sagbergs faglige produksjon. Der finner en at han har utgitt tre vitenskapelige monografier og 37 vitenskapelige artikler. I tillegg kommer andre faglige rapporter og bøker,

herunder flere lærebøker og en hel del populærvitenskapelige artikler. De siste ti årene har han i gjennomsnitt publisert fem vitenskapelige og andre faglige arbeider pr. år. Mange av artiklene er på engelsk og noen på tysk, og publisert internasjonalt. Flere er tilknyttet prosjektet «Interreligiöse und Interkulturelle Bildung im Kindesalter» med sentrum i Tübingen. Hans siste monografi samler mye av hans internasjonale engasjement. Den har tittelen *Holistic Religious Education – is it possible? The complex web of religion, spirituality and morality*, og er utgitt i Münster/New York på forlaget Waxmann i 2015.

Også som foreleser er Sagberg ettertraktet i både nasjonale, nordiske og internasjonale sammenhenger. Han har markert seg som en betydningsfull norsk representant i det internasjonale religionspedagogiske fagmiljøet. At han har tatt opp temaer som gjelder de yngste barna og barnehagene, har gjort at han har bidradd til å skape større bredde i norsk religionspedagogikk. I mange sammenhenger har han vært den eneste religionspedagogen med teologi og etikk som faglig forankring som er engasjert i barnehageforskning.

Sturla Sagberg sier selv at hans fokus endret seg fra kristendomsundervisning på teologisk basis til religionsfag der teologien som akademisk fag går i dialog med flere andre fag. I en artikkel i *Prismet* om «Teologiens plass i vår tids religionspedagogikk» fremhever han at teologiens sterkeste bidrag til faget religionspedagogikk er «å fastholde at fagets subjekt er religion, ikke bare i funksjonell og generell betydning, men i substansiell og eksistensiell betydning» (2014: 179). Dette sier mye om hvorfor og hvordan Sturla som teolog i barnehagelærerutdanning og trosopplæring har plassert seg sentralt innen religionspedagogikken. Tittelen på hans lærebok *Religion, verdier og danning. Barns møte med de store spørsmål i livet* (2012) er karakteristisk for hans engasjement. Han tar faget og forskningen, barnet og formidlingen på alvor, og går av med pensjon som en fagmann som det er grunn til å håpe på at vi vil høre mye fra også i tiden fremover.